

A BANYÁYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. || Félévre 6 K
Negyedévre .. 3 K.
HIRDETÉSEK DÍJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV., Molnár-utca 33. II. emelet.
TELEFON 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A nemzetközi bányamunkás kongresszus.

»A Bányáya« hasábjain még kora tavasszal, az időtájt midőn a nemzetközi bányamunkáskongresszus szervezőbizottságának titkársága augusztus óra egybehívott nemzetközi bányamunkáskongresszus munkaprogramját kiadta bőven és érdemlegesen foglalkoztunk avval: mit jelent a nemzetközi bányamunkáskongresszus, mik annak program-pontjai, mi annak értéke és szövege volt arról is, miért nem vesz azon részt a magyar bányamunkásság.

E helyütt most nem maradna részünkre más hátra, mint a teljesség kedvéért a kongresszus lefolyását ismertetni. Mielőtt azonban erre rátérnénk, engedelmet kérünk, hogy parlamentárisan szólva »a tárgytól egy kissé eltérjünk.« Impulzust erre az ad nekünk, hogy egy derék és a magá céljaiban egyedülálló napilap a kongresszusról elmélkedvén, nem ártallja a magyar bányamunkásság szervezetlenségének okát abban vélni, hogy: »a magyar államhatalom és a magyar közigazgatás a — bányatóke kezében van.«

Ez az állítás a maga teljes egészében magán hordja a felületes és nagyhangú. frázis bélyegét. Végtére legyünk őszinték: mi bányászok, mindig szívünkön viseltük a magyar bányászat, a magyar bányamunkások érdekeit, már azért is: mivel a kettő szét nem választható. Egyik érdeke azonos a másikéval. És ez áll megfordítva is. Ez nem nagyhangú kijelentés, még csak nem is enyhítése, vagy ha úgy tetszik: jótékonyan ható redukálása a valóságnak, ez tény, ez faktum. Mert hiszen a dolog természetéből folyik, ha az ur jóllakott; jóllakott az alkalmazottja is. Ha a magyar bányászat jól megy, jól megy a munkásnak is. Ha a magyar bányászat sinyli a nehézségeket; sinyli azt a munkás is. A viszonyok hoznak mindent: no, meg az idő. Csak e két tényezőt kell tekintetbe vennünk és meg van magyarázva minden.

De még egyet! Mi a szociális haladás és a munkáshumanizmus erős propagálói vagyunk. De egy kis önmérséklettel. Mert ajtóstul nem rohanunk a szobába. Mindenkor a körülményeket vizsgáljuk. Még pedig mindkét fél körülményeit. És hogy ez igaz, bizonyosága az, hogy magunk is sok és végtelenül sok javítani valót látunk! és azok miatt agi-

tálunk is. Azonban — ismételjük — azzal a fegyelemmel, amely az ilyen nagyfontosságú érdekek elintézéséhez joggal kívántatik. Ugyanis nem tudjuk elfelejteni azt, hogy a mi bányászatunk, multja, hatalma, erőssége, gazdasága és vagyona, szemben a Brüsszelben egybegyűlt bányamunkásság különböző nemzetiségű országainak multjával, erősségével, gazdasága- és hatalmával, oly mélyen és oly kiáltóan mögötte és hátrább áll, hogy ebben, és csakis egyedül ebben véljük hátramaradottságunk okát megtalálni. És ha van ok panaszra — miként van is az: e kérdésben lelhető fel. És még egyet! A magyar bányamunkásság nem állandó természetű bányamunkás, hanem jön késő ősszel, marad télen át és kora tavasszal, a mezőgazdasági munka idején otthagyja helyét. Tehát: míg külföldön rendszeresen betanult és állandó munkásokról van szó, kik természetesen ilyen elbánásban is részesülnek, addig nálunk csak néha-néha szabályos, vagy többé-kevésbé szabálytalan, ha nem egyáltalán vissza nem térő munkásokról beszélhetünk, kire egy állandóan letelepült munkás elbánási szabályai nem vonatkozhatnak. Olyannyira nem, hogy mint a szóban lévő lap cikkirója arról szól, »hogy munkásaink kénytelenek Amerika vas- és szénbányáiba vándorolni«, ez abban leli magyarázatát, hogy bár a bányamunkás itthon ugyanannyit kereshet, mint Amerikában, itt bányamunkára nem vállalkozik, attól huzódik, de bezzeg odaát arra is ráfanyarodik, mert ott ez nem derogál és mert farmernek ott nem megy.

Mi még munkásainkat bányászatunk gyengesége és fogyatékosága miatt nem tartjuk elég erősnek, hogy a kongresszuson most részt vegyenek, de szimpátiánkkal fogjuk odakísérni őket, ha a mi bányászatunk is ott tart, ahol Anglia, Németország és Belgium bányászata.

Addig pedig jobb reménybe vetett kitartással — mit tehetünk mást — várunk és dolgozunk!

Alább adjuk a kongresszusról tudósításunkat, egy magyar kongresszusi tag előadásában:

»Augusztus 8-án a Maison de Peuple nagytermében élénk részvétel mellett nyitották meg a nemzetközi bányamunkás kongresszust. A kongresszuson való részvételre a most már oly szomorúvá vált világkiállítás városban: angol, német, belga, francia, holland és bolgár kiküldöttek vettek részt. Imponáló nagy számban jöttek az angolok, kik a kongresszuson többen vannak, mint az összes többi

részvevők együttvéve. Németország keresztény bányamunkás szervezete, mint évek óta, most is távol tartja magát a kongresszustól, de feltűnt, hogy a megszokott német Hirsch-Dunkerianel német bányamunkás szövetség kiküldöttjei távol vannak.

A kongresszust E. Edwards (Angolország) parlamenti tag nyitotta meg. A kongresszust a belga rendezők nevében Marcille belga üdvözölte. A megjelent franciák nevében Gonaux (Pas de Calais) beszélt. A németek nevében pedig Ludwig Schröder Bochum, beszélt. Ő említette meg, hogy Németország 810.000 bányamunkása közül 158.000 szervezve van. A többiek részére nagy agitációs gyűléseket tartanak. A Ruhrvidéken egyik héten 53 gyűlést tartottak. A legközelebbi vasárnapon pedig 100 helyen fog az agitációs szó elhangzani. Ezekután megállapították a bizottságokat és a kongresszust másnapra elhalasztották.

A második napon Marseille belga elnökölt. Ekor kezdődött meg a tulajdonképpeni szaktanácskozás, melyen először is a munkásfelügyelők kérdése szerepelt. Számos felszólaló után végre elfogadták a német javaslatot, az angolokéval szemben, mely abban áll, hogy követelik: a munkások által választott, de az államtól fizetett bányaellenőrök alkalmazását.

A belgák a bányák államosításáról szölk, mely után a munkabérek kérdése került sorra. A határozat a német tarifaegyezményes, a belga és francia minimális munkabérjavaslat elfogadása volt.

A női és gyermekmunka kérdése körül igen nagy vita folyt. A nyolcórás munkaidő kérdése után, az aggkori, rokkant és munkásbalesetbiztosítás ügye is tárgyalatott. A kongresszus piece de resistance — a világbéke kérdésében elhangzott beszédek és határozat volt. Azután a termelés szabályozását és a nyári szünidő kérdéséről tanácskoztak, mely után a jövő évi, Londonban tartandó kongresszusban állapodtak meg, mire a kongresszus be is fejeződött.

Szemelvény az aradi kereskedelmi és iparkamara 1909. évi jelentéséből.

a) Vasbányászat.

A kerületben vasbányászattal nagyobb mértékben Hunyad megyében foglalkoznak. Arad megyében csupán Wenckheim Frigyes gróf menyházai és restyirátai bányatelepén aknáztak ki kb. 60—70.000 métermázsas vastartalmu ércet, amelyet az uradalom kohótelepein dolgoztak fel. Ujabb kutatásokat természetesen egész éven át folytattak, de újabb vasbánya megnyitására nincs tudomásunk. Hogy ezek a kutatásokkal az elavult bányatörvény védelme alatt egyesek mennyire visszaélnek, bizonyítja a Wenckheim-féle uradalom felszólalása.

Sokkal nagyobb mértékben foglalkoznak a vasérc kiaknázásával a hunyadmegyei vasbányákban, a melyek között a legrégebb és legnagyobb az államkincstár tulajdonát képező gyalári bányatelep, a melynek évi termelése meghaladja a két millió métermázsát. A termelt nyersanyagot a vajdahunyadi és góvasdai kohókban dolgozzák fel.

Vasércbányászattal foglalkozik még a Kaláni bánya és kohó részvénytársaság a tulajdonát képező alsóteleki és plockai bányatelepeken. A két telepen a múlt esztendőben 503.122 métermázsas vasércet hoztak felszínre 294.046 korona értékben,

míg 1908-ban valamivel kevesebbet: 484.776 métermázsát 277.662 korona értékben. A termelt vasércet a társaság pusztakaláni nagyolvasztó telepén, amely évi 600.000 métermázsas nyersvas termelésére van berendezve, olvasztják ki.

Kisebb vasbánya van még a hunyadmegyei Zám közelében, amely csak 1906. óta működik. A melés mennyiségéről nincs adatunk.

Egész éven át élénken foglalkoztatta az érdekelteket a vasérckivitel kérdése és ezzel kapcsolatban az, vajjon meddig láthatja el a magyar vasércbányászat a hazai szükségletet. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület becslése szerint Magyarország vasérckészlete 44 év múlva teljesen kifogyna. Papp Károly dr. m. kir. osztálygeológus számításai szerint a Magyar Birodalom összes számbavehető vasércmennyisége 144 millió tonna. Az ország területén levő bányavállalatok évenként átlag 1.600.000 tonna vasércet termelnek (1908-ban 300.000-rel többet), amiből 600 ezer tonnát külföldre szállítanak. Szerinte, ha föltesszük, hogy a vasérckivitel megszüntetése után, az ország szükséglete a jövőben sem emelkedik magasabbra, mint a jelenlegi termelés, a 144 millió tonnát meghaladó vasérckészlet a Magyar Birodalom vasércszükségletét 86 évre biztosítja. Vita tárgyát tehát nem képezheti az, hogy a hazai föld vasércmennyiségét az országban kell tartani, annak a külföldre való szállítását minden lehető eszközzel meg kell akadályozni. Ezt megköveteli lassanként, de fokozatosan fejlődő iparunk, amelynek önállósulásáért évtizedek óta küzdünk, a melytől függetlenségének legbiztosabb alapját vonnók el, ha idővel szükségletét külföldi vassal kellene fedeznie. Amit a kereskedelemügyi kormány eddig tett, t. i. a vasércvasuti fuvarjának a felemelése, nem elegendő a fenyegető nagy veszély elhárítására. Hiszen a jelen év első négy havában is 1.76 millió métermázsas külföldi vasérc jött az országba, amely mindössze 200 ezer métermázsával kisebb, mint az előző év ugyanazon hónapjaiban, pedig a folyó év január 1-e óta már az új, általános, tehát a vasércre mintegy másodizben felemelt díjtételeket tartalmazó díjszabás van érvényben. Ez tehát félintézkedés, ami előrelátható is volt; multhatatlanul szükséges a vasérc kivitelének mielőbbi eltiltása és e törvényes intézkedésnek a legszigorubb végrehajtása.

b) Fémbányászat.

A fémbányászat múlt évi helyzetéről nincs toszabb jelenteni valónk. Legnagyobb rézbányánk a nyadmegyei, Zám mellett levő almaseli rézbánya, amely a Transsylvania bányatelep r. t. tulajdonában van. A rézbányászat a legutóbbi évekig ugyszólván semmi jelentőséggel nem birt, ujabban azonban, főleg mióta a kincstári bányászat mellett a magánvállalkozás is mind nagyobb tért hódít, különösen pedig a nagyobb magánvállalatoknak »Magyar rézművek r. t.« név alatt való egyesülése óta fontossága észrevehetően emelkedik és alapos reményünk van rézbányászatunknak néhány év alatt bekövetkező szép fejlődésére. — Rézérc fejtésével foglalkoznak még Hunyadmegye dévai járásában Formódia község határában, de csakis kisebb mértékben.

A vajdahunyad-gyalári helyiérdekű vasút részvénytársaság birtokában levő, Vajdahunyad város

és Zalasd község határában fekvő dolomitbánya változatlan viszonyok között működött. A bánya nyolc év óta van üzemben; évente mintegy 300 ezer métermázsza és 10 ezer kömhéter dolomit ércet fejtenek, amit tulnyomó részben Vajdahunyadra és Gyalárra szállítanak. A métermázsánként kitüntetett anyagot kohászati célokra, a köbméterek szerint osztályozottat pedig építésre és pályakavicsolásra használják.

A kerület egyetlen ólomhányája a hunyadmegyei Nagyhalmagy község határában van. Mindössze két év óta áll üzemben; a felszínre hozott ólomércet a zalatnai állami kohóba szállítják. A termelt anyag múlt évi nagyságát nem ismerjük.

Kénkovandbánya a kerületben kettő van, mind a kettő a »Felsőmagyarországi bánya- és kohó-mű részvénytársaság« budapesti cég tulajdona. Ezek közül a kazesdi, amely az előző évben 100.000 métermázsza kénkovandércet hozott felszínre, a múlt évben szünetelt. A tekerői bányatelepen a társulatnak négy tárója van, amelyben a múlt esztendő folyamán 96.063 métermázsza kénkovandércet fejtettek. Nagy részét, a múlt évben 51.600 métermázsát, a hazai kénsav és műtrágya gyárakba szállították. E telep szép fejlődését bizonyítja az a körülmény, hogy mindössze négy év óta aknázzák és 1908-ban csak mintegy 1400 métermázsza érc került forgalomba, a múlt esztendőben pedig mint említettük 96.063 métermázsza.

c) Nemesbányászat.

A nemes fémek közül kezülfünkben aranyat és ezüstöt bányásznak, még pedig a nagyági m. kir. és társulati bányatelepen, a Rudai 12 apostol bányatársulat és a Kisalmás—porkurai arany-ezüst bányatársulat telepein. E bányatelepek kerületünk legnevezetesebb bányatelepei közé tartoznak, technikai berendezéseik tökéletesítésére állandóan nagy gondot fordítanak, de mivel e bányászat eredményére a bányák telérviszonyain kívül különösen a tömegtermelés kifejlesztése és az érckészítés tökéletesítése gyakorol befolyást, termelés tekintetében visszaesés tapasztalható. Az ország arany-ezüst termelésének a zömét adó erdélyi aranybányászat hanyatlóban van. A visszaesés tapasztalható mind a nagyobb bányaművek elérte eredményekben, mind pedig a kisipari jellegű telepeken, amelyek e vidéken igen nagy számban vannak. Ez utóbbiak a szegényebb telérközökre vannak utalva, mélyebbre nem szállhatnak, mert a mélyben való kutatás és onnan való felszínre hozatal eszközeivel nem rendelkeznek. Az aranytermelés tulajdonképeni központja Brád, a melynek hatalmas zuzóiban gyűjtik össze a bányák nagyobb részének aranyérctermelését.

A nagyági m. kir. és társulati bányamű múlt évi viszonyai ismét kedvezőtlenek, az évet veszteség-

gel zárta. A múlt évben felszínre hoztak 312.95 métermázsza dusércet (1908-ban 828.35 mm.), 3,953.06 métermázsza IV osztályu ércet (1908-ban 4129.74 mm.-t), 1,714.30 métermázsza zuzó szinport (1908-ban 158.25 mm.-t). Ezekből nyertek 72.8 kg. tiszta aranyt (1908-ban 90.2788 kg.-t), amelynek beváltási ára 238.784 korona volt (1908-ban 296.114 kor.), 216.0 kg. tiszta ezüstöt, (1908-ban 204 kg.-t), amelyet 17.146 koronáért váltottak be (1908-ban 17.462 koronáért). Az évek óta már gyöngye eredménynek az oka a dus érc gyér előfordulása. A termelt ércet a fernezselyi, zalatnai és selmechányai m. kir. kohónál értékesítik.

A Rudai Tizenkét Apostol Bányatársulat tulajdonában levő aranybányák, amelyek a hazai aranytermelésnek több mint felét hozzák felszínre, részben Bárza, Ruda, Valeamare, Valeaarszului, Gurabárza, Brád és Cebe, részben pedig Muszári és Felső-Lunkoj hunyadmegyei községek határában terülnek el. Az előbbieken a múlt esztendőben 160.299 tonna zuzóércet és 115.338 kg. dusércet bányásztak, amelyből 1467.418 kilogramm nyersaranyat kaptak, azaz 85.718 kg.-al kevesebbet, mint 1908-ban. Értéke 3,349,090.93 korona, vagyis 148,308.56 koronával kisebb, mint az előző évben. A muszári és felső-lunkoji bányában 112.498 kg. nyersaranyat nyertek, míg 1908-ban 160.534 kg.-t, tehát 48.036 kg.-al többet mint tavaly. A beváltási ár 276,401.60 koronát tett ki, szemben az 1908. évi 349,327.84 koronával. Mindkét bányatelepről a kiaknázott aranyércet a társulat gurabárzai zuzóművébe szállították, amely 210 zuzónyilból áll és naponta 600 tonnát képes feldolgozni. A nyers aranyat a kir. pénzverőben, Kőrmöcbányán és a zalatnai kir. fémbeváltó hivatalnál értékesítették. A múlt évi termelésnek az előző éviével szemben tapasztalható kisebbsége részben az érccek csekélyebb aranytartalmának, részben pedig sztrájkok következménye. — Mindennél azonban sokkal nagyobb kárt tesznek a társulatnak az utóbbi években feltűnő módon elharapódzó aranylopások. Nem annyira arról van szó, hogy a társulat szegényebb munkásai itt-ott csekélyebb mennyiségű aranyat ellopnak, hanem évi négyszázezer korona kárrol, amelyet e vidéken dühöngő aranycsempészet és valóságos iparszerűleg üzőtt lopás miatt szenvedett a társaság. A munkások ellen még tud a társulat védekezni, a múlt évben is 40 munkást, 6 tisztviselőt (felőrt) és 2 orgazdát kapott lopáson és adott át az igazságszolgáltatásnak. Ellenben tehetetlenül állanak az egyébként befolyásos orgazdákkal, a »gozárok«-kal szemben, akik a környékbeli kisbirtokosok, korcsmárosok, főleg pedig a bányászattal mintegy kisiparszerűleg foglalkozókkal szemben. Ez utóbbiak a bányában csak rövid ideig dolgoztak és ha a csempészett arany felgyülemlik, mint saját bányáik termékét váltják be. Ok-

Festékek

és lakkok

(B 318/40)

■ megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása ■
Krayer E. és Társa, Budapest

festék-, kence- és lakkgyára

Főraktár és iroda:
V., Váci-út 6. sz.
„Krayer festékudvar.“

Ő cs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. kir. államvasutak, állami gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállító.

vetlenül szükség van a legszigorubb intézkedésre, mert az ország e legnagyobb aranybányája óriási károkat szenved az aranytolvajok galád üzelméi miatt. A társulat szerint kívánatos volna az aranybányászatnak önálló törvényhozási rendezése és szabályozása; az aranybányászat központjában külön bányahatóságok volnának felállítandók; az aranybevéltés szabályozandó volna központosítás és szigorú ellenőrzés által; a magánosoknak adott beváltási engedélyek visszavonandók, mert ezek vezetnek a legnagyobb visszaélésekre.

Az »Első erdélyi aranybánya társulat« birtokában levő aranybányák közül a múlt évben háromban dolgoztak: a Hunyad-Boicza, a Fűzesd—Tresztia és Felsőkajanel hunyadmegyei községek határában levőkben. A múlt évben a bányák 102 kg. aranyat és ezüstöt termeltek, amelynek beváltási ára 220.000 koronát tett ki. Az arany-ezüst ércet a társulat saját víz-, gőz- és villamos erővel felszerelt, teljesen modernül berendezett zuzójában dolgozzák fel. A tiszta aranyat az állami beváltóhivatalnál és részben magánbeváltási helyeken értékesítették. A társulat 200-nál több munkást alkalmaz, akiknek 10 órai munkaidőre átlag 2—4 korona keresetük van. Szintén panaszkodik a gyakori aranylopások és ezek följelentése esetén a legkevésbé sem szigorú vizsgálati eljárás miatt és ugyancsak kívánja az aranybevéltés szabályozását. Emellett akadály a bányászatnak a gyakori róm. kath. és gör. kel. ünnepnapok, amelyek, mivel a munkások egy része az egyik, másik része a másik felekezethez tartozik, a bányászatnál megkívánt folytonos munkálatot lehetetlenné teszik.

Aranybánya van még a hunyadmegyei algyógyi járásban levő Porkura község közelében, ahol a »Kisalmás-porkurai arany-ezüst bányatársulat« 1892. év óta hozza felszínre az aranyércet, amelyet saját 10 nyílás, gőzerőre berendezett zuzójában dolgoz fel. A múlt évben 28.190 kg. aranyat termeltek 77,021.83 korona értékben.

Csak nem régen kerültek nagyobb arányú feltárás alá a Györfly Árpád br. tulajdonát képező alsólunkóji és gyalumarei aranybányák. Az alsólunkóji bányaterület 8 középhatárt és 9 zártkutatómánt foglal magában, ugyszólván folytatása a Rudai 12 apostol bányatársulat muszárii bányaterületének. A gyalumarei bányaterület 28 középhatárt és 7 zártkutatómánt ölel fel és az eddigi vizsgálatok arra a reményre jogosítanak, hogy szabad aranyleletek is találhatóak lesznek. A szakértői vizsgálat e területet rendkívül gazdagnak minősítette; a kutatáskor valóságos párhuzamos telérrendszerre akadtak. Sőt a nagykiterjedésű bányaterület egy részén rendkívül dúsz tartalmu réz- és ólomércsek fordulnak elő, úgy hogy ezekre külön bányászat is igen jövedelmező volna. E bányák értékét növeli még az a körülmény, hogy közlekedési szempontból kitünő fekvésük van, mert az alsólunkóji terület az Acsev. brádi állomása mellett van, a dévai országút mellett, a gyalumarei pedig, bár az Acsev. brádi állomásától sem fekszik távolabb, viszont a Máv. Branyicska állomásától kitünő országuton kocsin háromnegyed óra alatt elérhető. Nagyon sokat remélünk e bányáktól, a melyeknek vezetése jó kezekbe kerülve, a hazai aranybányászat elsőrendű tényezőjévé válnának.

d) Szénbányászat.

A hunyadmegyei Zsilvölgyben a múlt esztendőben is ugyanazok a társulatok üzték a szénbányászatot, mint 1908-ban, t. i. a királyi kincstár, a Salgótarjáni köszénbánya részvénytársulat, az Urikány-zsilvölgyi magyar köszénbánya részvénytársaság és névleg a Felsőzsilvölgyi köszénbánya társulat, a melynek bányái a »Salgótarjáni« vezetése alatt állanak. Ezenkívül számos kisebb köszénbánya is működik, ezek azonban többnyire más ipartelepek tartozékai és kizárólag azok szén szükségletének fedezésére szolgálnak.

Petrozsényban van az állami szénbányászat középpontja. A kincstár e vidéken már a 70-es években kezdett szénbányászatot, de azzal rövid, sikertelen kísérletezés után, mivel arra a viszonyok még akkor nem értek meg, felhagyott s bányáit 200.000 korona évi bér ellenében a Salgótarjáni-nak adta át. Ez a szerződés ugyan csak 1916. december 31-én járt volna le, de közös megegyezés folytán 1908. év január 1-én hatályát veszítette és a petrozsényi bányászat ismét az állam-kezelésébe ment át. Hazánkban a legnagyobb szénkincs a Zsilvölgyben van és az ottani szénbirtokok között is a kincstáré a legnagyobb. Ez a terület zárt egészet képez, míg a többi szénbirtokosok szénbirtoka az Oláh Zsil mentén szétszórta terül el. A kincstári szénkincset ma még pontosan megbecsülni nem lehet, miután teljesen feltárva még nincs, de az kétségtelen, hogy az csaknem kiaknázhatatlan mennyiségű és 5000 millió métermázsánál több. A Salgótarjáni köszénbánya részvénytársulat a kincstári köszénbirtokot nem műveltette, az állami köszénbányászat tehát nem már létező üzemet vett át, hanem csaknem eddig érintetlen helyről fog termelni. A múlt esztendőben 1,582.256 métermázsza köszén termeltek, de ez meg sem közelíti azt a mennyiséget, amelyet a bányák tökéletes felszerelése után fognak felszínre hozni. Az elmúlt két esztendő csak az előkészítés esztendeje volt és valószínűleg az lesz a következő 4—5 év is, mert a kincstár oly nagyszabású bányüzemet akar itt fejleszteni, amely évenként 20 millió métermázsza szénrel járuljon az állami üzemek és a magán ipartelepeknek az elmúlt években erősen megnövekedett szükségletének fedezéséhez. Az egész kincstári bányaterület 4 bányakerületre oszlik, eddig 6 aknával és 14 táróval. A szén kitünő minőségű, 7000 kalóriánál nagyobb hőhatályu, hosszú lángu, szurokfelete, kagylós törésű, barna karcu, a hazai szenek közül a legjobban közelíti meg a legfinomabb minőségű porosz köszénét. Számos kísérlet bebizonyította, hogy a petrozsényi porszen 4% szurok hozzákeverésével, 150 atmosphaerikus nyomással, kitünően használható briquettet ad, amely éveken át kibírja a raktározást. A szén e kitünő tulajdonságánál fogva az állami szénbányászat Petrozsényban briquettyártat fog berendezni.

A Salgótarjáni köszénbánya részvénytársulat saját zsilvölgyi bányái Petrozsény, Petrilla, Liva-zény, Alsó-Barbatyén-Iszkrony, Zsilvajdej-Vulkán és Urikány község határaitban fekszenek. A bányák múlt évi termelése a társulat vezetése alatt álló felsőzsilvölgyi köszénbánya termelésével együtt meghaladta a 11 millió métermázsát. A társulat szénfajtáinak kitünősége általánosan ismert és tulajdonképpen a Salgótarjáninak köszönhető, hogy a magyar szén a szomszédos Romániában oly nagy mértékben

el van terjedve. Különösen nagy jelentőségének tartjuk az új román kereskedelmi szerződésnek azt a jegyzékét, amely szerint a petroszényi és a többi zsilvölgyi bányából származó szén részére a külföldi kőszénnel egyenlő elbánás biztosított, ami által a szerződés törvénybe iktatásával vége szakad annak a sérelmes állapotnak, hogy a porosz és angol szén 0,20 lei-el, a magyarországi és elsősorban tekintetbe jövő zsilvölgyi szén pedig 0,60 lei-el válmoltatott el. — A társulat a múlt évben ismét fel-emelte részvénytőkéjét, még pedig 20.000 drb 200 korona névértékű részvény kibocsátása által, 4 millió koronával. A tökefelemelést szükségessé tette a kőszén termelésének nagy arányú emelése, ami csak új aknák nyitásával, a felszerelések és berendezések gyarapításával vált lehetségessé, továbbá az államkincstár zsilvölgyi bányáinak gyors átadása, főleg pedig a múlt év közepén alakult Nyugatmagyarországi Kőszénbánya részvénytársaság, amelynek alapításában a társaság is részt vett oly módon, hogy a 10 millió koronányi alaptőkének felét jegyezte. A hunyadmegyei bányákban 5000-nél több munkás dolgozik. Munkásmozgalom nem volt, amire különben okot sem találhattak volna a munkások, mert a társulat rendkívül humanusan bánik a munkásokkal és minden szükségessel ellátja őket.

Az Urikány-zsilvölgyi magyar kőszénbánya részvénytársaság lupényi bányáiban a múlt esztendőben 5.470.000 korona értékű 4.756.300 mm. szenet, 972.000 korona értékű 405.000 mm. pirszenet, 106.400 korona értékű 26.600 mm. kátrányt és 264.000 korona értékű 9600 mm. kénsavas ammoniákat termeltek. 1908. április havában üzembe helyezték koks és melléktermékgyár a múlt évben teljesen megépült a hozzáfűzött várakozásoknak és különösen a termelt kátrány és kénsavas ammoniák ammoniák jövedelmező árakon könnyen elhelyezést talált. A melléktermék-gyárban 45 drb dr. Ottó et Co.-féle alulfűtő regeneratív kokszkemence működik. A termelvények közül a szént és kátrányt Magyarországon, a pirszenet Magyarországon és Romániában, a kénsavas ammoniákat főleg Magyarországon és Ausztriában értékesítették. Különösen kívánatos volna a pirszenre, főleg nagy távolságra való szállítás esetén kedvezményes vasuti tarifák megállapítása.

✂ HAZAI HIREK. ✂

Kiadóhivatalunk alkalmazottja, Vogel Lajos Irodánkban elfoglalt állását elhagy, amiért is ezennel értesítjük összes ügyfeleinket, hogy nevezett többé nem tagja kiadóhivatalunknak és ennél fogva lapunkkal minden néven nevezendő összeköttetése megszűnt.

Herczeg Eszterházi Miklós-féle hitbizomány barnaszénbánya. Most mikor nap-nap után feljajdul a bányaközvélemény és erélyesen kezdi sürgetni az új bányatörvényt, azok között az apró kis accidensek között, melyek e törvény mielőbbi elkészítését érlelik, szinte szerényen — majdnem olyan szerényen, mint maga a bánya — meghuzódik egy rövid kis hír, mely így hangzik: herceg Eszterházi Miklós-féle hitbizományi barnaszénbányák bérbe adatnak. A sorok között is olvasónak e hír olvasására sok gondolata támad, melyek ott vibrálnak agyában és nem hagynak nyugtot. Hogyan, hát a

hitbizományi uradalmakon kívül hitbizományi bányák is vannak? És ha vannak, mi inszenálta azok létesítését? Célszerűek ezek? Mindezekre a kérdésekre megkapjuk a választ fenti kis hirben: a hercegi hitbizományi bányák bérbeadattak. Bérbeadattak, mert, — mert a bánya nem dolgozott, vagy ha dolgozott, az olybá tünt fel, mintha nem dolgozna, ráfizettek, nem volt szükség dolgoznia, — hisz ugy is csak ráfizettek. És tényleg a hitbizományi igazgatóság meguntta, hogy a bányák szüneteljenek a Sopronmegye területén levő Bődöskút, Lajtányfalu, Pecsényéd, Récény, Szarvkő és Völgyfalu községekben levő bányákat bérbe adta. Bérbe adta tudunkkal azoknak a vállalkozóknak, kik a hercegi hitbizomány Reczény és Ágfalva községekben lévő bányáit már bérlik és melynek élén tudunkkal a Soproni szénbánya részvénytársulat áll. E bérlő konzorcium tagjai még: a Cinfalvi cukorgyár, Patzenhoffer Konrád lovag Felsőszarvaskő, Hartig és Rothermann nagycenki cukorgyára.

Külföldi milliók — magyar bányák. A Quarnero cápája nem jelen meg oly biztosan, mint amilyen biztos határidőkben megjelenik napilapjaink „közgazdasági“ rovataiban a hirdások arról, hogy a külföldről milliók özönlnek be hozzánk bányavállalatok céljából. Illetve nem özönlnek, csak jönnek, csak utban vannak ezek a milliók. De sajnos soha sem érkeznek meg. Minden héten más és más tőkegazdag ország küldi el hozzánk a milliókat. A sorrendet mindig a belgák kezdik, Ez a hír nem sokáig él, mert elnyomja a francia konkurrencia. Már tudniillik az itthon gyártott francia konkurrencia, amely már világgraszoló nevekkel is előáll, mint pl. most a legutóbb a *Rouvier*-csoporttal. De hát ez a csoport se jött. Sebaj, jönnek az angolok. Ezeknek már programjuk is van. A Duna vidékén, lehet talán, hogy Krassó-Szörényben akarják elhelyezni millióikat. Lehet, nem tudjuk. Mi csak azt tudjuk, hogy ezek a milliók kánikulai fantáziák és még azt is tudjuk, hogy igennis idetalálnának a külföldi milliók, ha a beföldi komoly tőke volna az utvezetője.

Az erdélyi bányák — és az azokhoz vezető utak. Sajna, nem igen dicsekedhetünk uthálózatunk jóvoltáról. Olyannyira sajnálatos ez a helyzet, hogy éppenséggel szégyenkeznünk kell a miatt, hogy tesszük fel, az erdélyi bányák hozzáférhetlensége a rossz utak rovására is írható a többek között. Vég-tére nem vagyunk elkapatva. Nem álmodozunk első olytályu vasuti pályákról, még csak vicinálisokról sem. De egyszerű kocsiutról, igénytelen, talán még hepe-hupás és gidres-gödörös szekérutról, arról csak álmodozhatunk. Azt csak kívánhatunk; vagy nem! Mert egyelőre megfelelő út hiányában patakmedrek és gyalogösvények képezik közlekedő utjainkat. Ilyenformán aztán tessék bányászatot folytatni, tessék értékesítéssel előállani. Ha Erdély, de különösen a Besztercevidék bányáit nézzük, elborul a szívünk azon a sivár és szálnalmas helyzeten, hogy e bányákhoz éppenséggel nem vezet semmitféle út. Ennek a káros következményeit megérzi mind a magánbányász vállalkozó, mind a kincstári bányászat is. Négy év előtt történt, hogy a kincstár az óradnai bányatermékeket a belérték egyhatod árán adta el egy vállalkozónak, ki még ily tetemesen redukált ár mellett is vesztett. No, hogyne vesztett volna, mikor az elszállítás a kontemplált kocs helyett, az

ut roszasága miatt targoncán és emberháton volt kénytelen eszközölni.

Ezeket a kiáltó mizériákon most segíteni akarnak a kereskedelemügyi minisztériumban. Tudniillik félmillió korona segélyt helyeztek kilátásba a törvényhatósági utak továbbépítésének fedezésére. Reméljük, hogy ez csak egy előakció arra a hosszas és nagy munkát igénylő uthálózatprogram megvalósítása felé, mit az erdélyi bányák már évtizedek óta sürgetnek.

Uj kórház Tatabányán. A Magyar Általános Kószénbánya Tatabányán az eddigi szűknek bizonyult kórház helyett egy új modern kórház építését határozta el. Az építkezést európai tanulmányut előzte meg, úgy, hogy az új kórház, amelynek építését legközelebb befejezik, az ország első kórházainak valósággal mintaképe lesz. A közel jövőben már át is adják rendeltetésének.

Uj kószénbánya részvénytársaság. Mehádiai kószénbánya r.-t. cég alatt 450.000 K alaptőkével (2250 drb 200 koronás részvény) új részvénytársaság alakult Mehádián az ottani széntelepek kiaknázása céljából. A társaság igazgatósága a következőképpen alakult meg. Fajrlík Karel dr. Seifferth Ferencz dr., Kowár N. építőmester, Kopp Ferencz (műszaki igazgató), Klinicek M. és Flasehner Fa. Arthur. Felügyelőbizottság: Hykl P., Widerkehr Márkus. Micek H. és Kubik N.

Felszámoló mészégető és agyagipar részvény társaság. A Turul mészégető és agyagipar részvénytársaság melynek főtelepe Bánhidán van 1910. június 6-án tartott rendkívüli közgyűlés a részvénytársaság felszámolását határozta el és felszámolóul az összes igazgatósági tagokat kirendelte.

Gróf Andrassy Dénes baritbányája. Mint értesülünk egy kassai pénzcsoporthérbévette gróf Andrassy Dénes krasznahorki baritbányáját. A bányát üzembe fogják helyezni és mintegy 100.000 korona befektetéssel ásványórlómalmot létesítenek.

Bányász tűzoltóság. A Petrozsényi magyar királyi kószénbányahivatal mint értesülünk bányász tűzoltóság szervezését határozta el.

Baleset egy kőbányában. Talán sohse fogyunk ki azokból a hírekből, hogy hétről-hétre számot ne adjunk valamely kőbányában történt szerencsétlenségről. Mi erre nézve véleményünket már több ízben megírtuk, de szavunk csak pusztán elhangzó szó. Nincs mit tennünk hát csak regisztráljuk az alábbi hírt: A csomatelki kőbányában f. hó 12-én Tatyel Kriszta macedonai származású kőbányamunkást a kőszállító kis kocsi elütötte. Az ember súlyos sérüléseket szenvedett, melyekkel f. hó 12-én a közkórházba szállították.

Verekedő bányászok. Petrozsényban Piper Miklós bányamunkást f. hó 7-én d. u. régi haragosa Luka József bányamunkás a dilzsi uton megtámadta és annyira elverte, hogy Piper eszméletlenül terült el. A sérültet a kórházba szállították, Lukát pedig a csendőrség letartóztatta.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tőkeemelése. Nem tartozunk a rajongók közé nem kényerünk az ócsárlás. A mi elvünk, a mi álláspontunk mindig az, hogy a közgazdaság a tények tu-

dománya. Ebből az egyetlen irányadó, igazságos, tárgyilagos szempontból emlékezünk meg a magyar pénzügyi és közgazdasági élet azon nagy eseményéről, hogy a Kereskedelmi Bank tőkéjét 50 millió koronára emeli. Mert határozottan eseményszámba megy ez a tőkeemelés. Nem azért a 8 millióért, amelylyel a részvénytőke emelkedik. Hanem azért a gazdasági példaadásért, amely a tőkeemelésben éppen ma, éppen e pillanatban rejlik. És erre a példaadásra, amely a magyar pénzügyi piac egészségét, szilárdságát és teljes megbízhatóságát dokumentálja, első sorban a Kereskedelmi Bank illetékes. Mert tény az, hogy a hazai vezető nagy pénzintézetek között a Kereskedelmi Bank bír a legerősebb és legmesszebbre ágazó külföldi összeköttetésekkel és hogy éppen most legkonkrétebbet említsük, a Kereskedelmi Bank volt az első magyar pénzintézet, amely elismertetett a francia pénzpiacon. Itthon az ilyen térfoglalást nem méltányolják, mert nem értik. Nem képesek megérteni, mily kitartó, fáradtságos, konzekvens munkába kerül egy gazdagságában elbizakodott, az idegent lenéző és kicsinylő pénzhatalmak bizalmatlanságát legyőzni. Hát még aztán ha ez az idegen magyar is. Hiszen ugyancsak le és megcsappanna fajmagyar nagyzásunk, ha szemébe mernénk nézni csak egyszer is azoknak a nézeteknek és véleményeknek, amelyek szerint minket ott ismernek. Nos, a Kereskedelmi Bank és még igazabban Lánzy Leo volt az első, aki ezt a bizalmatlanságot legyőzte és a francia piacon utat nyitott a magyar hitelnek. Éppen ezt a körülményt emeljük ki ma, midőn a francia pénzpiac szinte lázong ellenünk és azért vesszük ma eseményszámba a Kereskedelmi Bank tőkeemelését. Mert a világ legnagyobb pénzpiacán is elsőnek fogják honorálni azt a pénzintézetet, amely mint immár a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank 120 milliót meghaladó saját tőke mellett még reábizott 300 millió idegen tőkével dolgozik. Ezért megy közgazdasági eseményszámba a Kereskedelmi Bank tőkeemelése és ezért illeti meg méltán a bank vezetőségét az ország osztatlan elismerése.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

A németországi új nyersvaskartell. Végre hosszas huza-vona után megalakult a német új nyersvaskartell, melynek hivatalos neve »Verkaufsvereinigung deutscher Hochofenwerke, Gesellschaft mit beschränkter Haftung«. A kartell nagyobb kvótákat a következő tagoknak adott: Gelsenkirchen 232 ezer tonna, Meiderich 162.000 tonna, Krupp 154.000 tonna, Niederrheinische Hütte 144.000 tonna, felső-sziléziai vasművek 100.000 tonna, Deutsch Luxemburg 108.000 tonna, Aplerbeeth 85.000 tonna, Gutehoffnungshütte 80.000 tonna, Phönix 64.000 tonna, Eschweiler Bergwerksverein 40.000 tonna, Hustener Gewerkschaft 21.000 tonna. Ezekhez csatlakoztak a következő művek: Kraftwerk 160.000 tonna, lübecki Hochofenwerk 110.000 tonna, Hattingen 60 ezer tonna, Bochum 50.000 tonna, Sieg-Rheinische Gesellschaft 50.000 tonna, Hochdahl 50.000 tonna, Otto Károly 40.000 tonna és Mathildenhütte 36.000 tonna.

Viznyeresség mélykutaknál. Ismert dolog, hogy a csőszivattyú vagy bármely más rendszerű szivattyúk, melyek mozgó részekkel vannak felszerelve és így lesznek árusítva, mint a cső, szelentyű, stb. már rövid használat után veszítenek értékükből, fogyatékosná válnak. Hogy e fogyatékoságok megszűnjenek, e miatt számos költséges, időrabló és üzemkorlátozó javítások válnak szükségessé. Egy igen fogalmas eszközt hoztunk forgalomba a légnyomásos-szivattyú által, mely a fent említett hiányok híján van. Közismertek e szivattyúk „Mamuth-szivattyúk” elnevezés alatt. Ez az elnevezés annál is inkább találó és helyes, mivel az úgynevezett „légnyomásos-szivattyú” vagy „Légnyomó-vizfelfogó szivattyúk”-tól határozottabb elnevezést nyer. Bár a légnyomásos szivattyú általában hátrányosabb használatu, mint egy jó dugattyú-szivattyú, mégis egy kiváló kompresszor segítségével és különösen nagyobb teljesítményeknél határozottan jobban használható. A csővezeték helyes beállítása által elsősorban nagyobb eredmény érhető el az emelőmagasságot illetőleg, kettősfokozatu compressorokkal. A jelentős előnyök, amelyeket e szivattyúk nyújtanak, főképp abban állanak, hogy e nyomás erőssége szerint 12—18% erő takarítatik meg, azonkívül nagyobb üzembiztosság, valamint a levegő minőségének és mennyiségének megjavítása is. Mindeddig a kettős fokozatu kompresszorok csak igen kis mértékben jöttek forgalomba, mivel azok beszerzése és üzembehelyezése fölötté költséges volt. Csak a legújabb időkben kezdtek el egyes cégek ilyen szivattyúk készítésével foglalkozni. Így különösen a *Zwickauer Gépgyár részvénytársaság (Zwickauer Maschinenfabrik Aktiengesellschaft, Zwickau)* foglalkozik az újabb időkben ily fajta szivattyúk készítésével és ebben speciális készítményei is vannak, melyek úgy építés, mint egyéb tekintetben használatban kitűnőnek bizonyult, és ezek egy gazdasági előnyöket, valamint biztonságot minden tekintetben nyújtanak.

A rajna-westfáliai szénpiac 1910. június hóban. Miként az egész gazdasági helyzet egyáltalában, úgy a rajna-westfáliai szénpiac üzletmenete is kevésbé volt kielégítő. Az itt, ott javulásra mutató élénkség többnyire csak rövid ideig tartott. Különösen a vas- és acélpiac fejlődésében mutatkozó tartós csendesség, a mely a szénipar forgalmára rendkívül hátrányos befolyással van és a szénipar termelőképességének teljes kihasználását lehetetlenné teszi. A bányákban előfordult tüzesetek száma is a múlt hónapival szemben ismét emelkedett. Ezek a tények annál jellemzőbbek, mint-hogy az utolsó időben erősen megnövekedett szén-, koks- és brikett-mennyiségek részint külföldre mentek, részint pedig raktárakban helyezték el. A rajna-westfáliai szénszindikátus és a szénértékesítési társaság raktárkészletei rendkívül nagyok s máris a raktárhelyiségek nagyobbitása, illetve új raktárak építése vált szükségessé. Hogy most ilyen viszonyok között nem lehet még jobban erőszakolni a termelés korlátozását, nincs más út, mint amit a szindikátus is választott; a legnagyobb erőfeszítéssel a kivitel emelkedését előmozdítani. Ennek természetes következménye volt a legélesebb verseny kifejlődése csaknem minden tekintetbe vehető külföldi piacon, különösen azon-

ban Hollandiában. A fuvardíjtételeknek ez a redukciója különös eseménye a porosz tarifapolitikának. A felső-sziléziai szénipar a szerződés következtében termelésének jelentékeny részétől szabadul meg. Felső-Szilézia szénszállítása június havában 312.383 waggonra rugott a múlt év megfelelő időszakában kivitelre került 207.070 waggonnal szemben. A lausitzi barnaszén-szindikátushoz tartozó szénbányák panaszokdtak az alsósziléziai barnaszénrevierben a mindig kedvezőtlenebbül alakuló eladási viszonyok miatt. A már hosszú idő óta tartó alacsony eladási árak erősen akadályozták a bányák anyagi helyzetének javulását, úgy hogy a bányák folytatólagos üzemvesztességet szenvedtek. Ez a nyomott üzleti helyzet arra vezetett, hogy a Philippine és „Grube Ida” barnaszéntárnák üzemét további ideig beszüntették. A felsősziléziai kokszi piaci helyzetében nevezetesebb változás nem állott be. A fűtőkokszi-üzlet még mindig lanyha volt. A kohókoksziiban a kereslet igen csekély volt. A kisebb fajtákban ellenben kielégítő volt a forgalom.

Nagy jódtelek fölfedezése. Egy nagy osztrák petroleumtársaság néhány hét óta kőolajkutatókat végez az osztrák-bajor határon. A kutató mérnökök 750 méter mélységben jódforrásra bukkantak, amely percenkint tizenöt hektoliter jódot ad. A társaság — feltéve, hogy a bajor hatóságok nehézségeket nem támasztanak — nagyobb szabású kiviteli vállalatot létesít a forrás környékén.

A Newcastle szénpiac 1909-évben. A northumberlandi és durhami grófságok az utóbbi évek folyamán igen nagy jelentőségre tettek szert a szénpiacon, de 1909-ben már elvesztették azt a teret, melyet a dél-walesi bányáktól elvittak és a legtöbb eredményt a külföldre való kivitelben érték el és pedig úgy gáz, mint fűtő és gyári szén kivitelében. 1887-ben az összes kivitt szénmennyiség Tyneből, idegen kikötőkben 4,773.000 tonna volt, 1909-ben pedig 12,200.000 tonna, azaz az emelkedés azon időpont óta közel 8 millió tonna, még a partmentén fekvő kikötőkbe szállított szénmennyiség ugyanezen időben csak 3,360.000 tonnáról 4,700.000 tonnára emelkedett. Mig tehát az angol kikötőkbe való kivitel alig változott, a külföldre való kivitel — a vasutak igénybevételével — megháromszorozódott. A kivitel a gyár-iparnak világszerte való fejlődésével és a kocszgyártásra szükséges szénszükségletének növekedésével áll összefüggésben. A szén ára az év folyamán igen hullámzó volt és pedig főként a 8 órai munkaidő kérdése miatt, melyet törvényben akartak kimondani. A szén ára az év vége felé erősen emelkedett és a kereskedőket fokozott bevásárlásokra készítette, mert a készletek általános kicsisége vételre kényszerítette őket. A kereskedőkre nézve általában jó eredménnyel járt az év, de nem úgy a bányák szempontjából, bár azok is egész idő alatt foglalkoztatva voltak és az eddiginél nagyobb mennyiségeket bányásztak. — Legtöbb szénét vásárolt Németország, Olaszország és Franciaország és pedig (1908. évi adatok zárjelekben) Németország 3.470.000 (2,498.000), Olaszország 2,899.000 (2,254.000), Franciaország 2,139.000 (1,504.000). Azon országok között, melyeknek szénvásárlása jelentékenyen növekedett, találjuk Magyarországot és Ausztriát is, ahová igen sok

kazánszenet és koksznak való szenet vittek ki. A Fort folyó vidékéről igen nagy mennyiségű kőszenet vittek, összesen mintegy 5 millió tonna értékben. A Lothian-bányákban összesen 20 telepen 9.000 ember dolgozott és a bányászás eredménye mintegy 3 millió tonna volt. A Coal Trade Conciliation Board kezdeményezésére a bányászok munkabérért revízió alá vették és hosszas alkudozások után a minimumot 6 shillingben állapították meg (napi bér.)

BORSZÉKI

Borszéki. Az ásványvizek királya. Angolkór és vészegénység ellen páratlan gyógyszer. — Mint üdítő és hűsítő ital a legelső minden vizek között. Megrendelhető: A „Magyar Ásványviz Forgalmi és Kiviteli R.-T.”-nál, Budapest. Telefon 162—84.

B. K. 332/44.)

✂ ÜZLET. SZÁLLÍTÁSOK. ✂

A svéd vaspiacról. A vaspiacon általában javulást észlelhetünk. A jobb viszonyok, melyek már Amerikában 1908-ban érezhetővé kezdtek lenni, Európára is áterjedtek és különösen Svédországban az utolsó félévben a helyzet javulás: már kifejezetten félreismerhetetlen. Az indítók, mely a kezdetet előidézte ami leginkább a svéd piacra vonatkozik azon körülményben keresendő, hogy a nagy üzembeszüntetések folytán a vas- és acélárak készlete annyira megfogyott, hogy nem is volt képes kielégíteni a keresletet, mely viszont fokról-fokra emelkedett. Az 1909. év elején következő árakat jegyezték: közönséges kovácsolt vas $9\frac{1}{6}$ L, közönséges hengerelt vas $8\frac{10}{16}$ L, közönséges hengerelt finom vas $8\frac{12}{16}$ L. Ezen árak az év folyamán mindinkább emelkedtek, úgy hogy az 1909. év vége felé az árak ilyenképpen alakultak: közönséges kovácsolt vas $10\frac{10}{16}$ L, köz. hengerelt vas 10 —/— L, köz. hengerelt finom vas $10\frac{2}{16}$ L fob Gothenburg. Az év végén az összes vas- és acélgyárak nagy megrendelésekkel voltak már elhalmozva és elfogadható árak mellett nagy lett a vas- és acélgyártmányok iránti kereslet.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

L... J..., Zágráb. Ne tessék érzékenykedni és ne tessék azzal az elcsépelet, sablonszerű missióval előhozakodni. Mi nem támadtuk a zágrábi bányakapitányságot. Először is nem szoktunk támadni, mert nem kenyerünk a támadás; ha pedig kritikát mondunk, az mindig tárgyilagos. Ezt bizonyítottuk a jelen esetben is, amidőn, bár a vádak akta- és okmányszerűleg igazoltattak, kijelentettük, hogy állásfoglalás előtt bevárjuk a pénzügyminiszterium döntését, hogy pedig kíváncsiak voltunk, hogy a zágrábi bányakapitányságnak mi a hivatalos nyelve? hát erre még ma is kíváncsiak vagyunk és ha Ön annyira ismeri e bányakapitányság viszonyait, hát a nagy védelmezés mellett — amire egyébként semmi szükség nem volt — ezt is megirhatta volna. De hát ugy-e, erről jobb hallgatni.

A—r S—r, Budapest. Hogy is mondta Bismark? Há mi is csak az Istentől félünk és lelkiismeretünköt és legjobb meggyőződésünkötől kérünk tanácsot. Egyébként megnyugtathatjuk: jam uliot ego vidi ventos, láttunk mi már háziurakat is megbukni.

L— J—, Pozsony. Biz az elég jó bányavállalat, de mondja kérjük, a hazai jó bányavállalatok részvényei nem olyan jók, vagy nem-e jobbak? Ha már pénzt bányavállalatokba akarja fektetni, miért éppen külföldibe? Ez ismét csak jele és bizonyítéka közgazdasági elmaradottságunknak. Mint az a vidéki takarékpénztár, a mely nem tudta, hogy mi is az a magyar koronajáradék.

F— I—, Budapest. Ismerjük mindkettőt és szívesen állunk rendelkezésére. Az egyik a Coqueril művek igazgatója. a másik a Mariensonti gyár vezetője. Melyiknek ajánljuk?

V— J—, Arad. Szívesen tettük és örülünk, hogy oly jól sikerült. Düsseldorfban beszélünk vele. Reméljük, utba ejt bennünket, a mikor Essenbe megy.

L— A—r, Budapest. Mi is jártunk abba az iskolába és — tisztességesek maradtunk. Hát bizony nem az iskola az oka.

M— A—, Mármarosziget. Köszönjük a szíves elismerést és azon leszünk, hogy továbbra is kiérdemeljük.

Keresünk egy bányaiskolát végzett 2—3 évi gyakorlattal bíró **felőrt.** Nőtlenek előnyben részesül. Ajánlatokat kérjük nagybárodí Rosenfeld Kőszénbánya Társulathoz **Nagyvárad.**

ESTERHÁZY HERCEGI HITBIZOMÁNY

359/910.

Bányabérlet.

A Herceg Esterházy Pál nádor által alapított hitbizomány tulajdonát képező, s a sopronmegyei (magyarország) Lajtaufalu, Búdöskut, Völgyfalu, Pecsényéd és Szarvkő községek határában levő hitbizományi birtokokra adományozott Pál, Siklós, Terezia, István, Károly, Kipót, Vince, János és Mária nevű kőszénbányatelkek határközökkel bérbe adatnak.

Nevezett bányatelteken a lignit bányászat 1905-ig élénk üzemben volt, de személyi okokból később felhagyatott.

Az érdeklődők Kismartonban a hercegi központi igazgatóságnál nyerhetnek felvilágosítást.

Kismarton, 1910. évi augusztus hó 1-én.

Nagy Albert

kormányzó.

(B 364/75)

1168/1910. sz.

Anyag- és papírszállítási hirdetemény.

A felsőbányai m. kir. bányahivatal az itteni szertár s a kerületi bánya- és kohóművek részére az 1911. évre szükséges és az alábbi kimutatásban foglalt szertári anyagokat; ugyszintén a nagybányai m. kir. bányagazgatóság s a fenhatósága alá tartozó bánya és kohóhivatalok, valamint bányaművezetőségek papírszükségletét ajánlati uton óhajtja beszerezni és pedig:

Tétel-szám	Tárgy	Szállítandó												Összesen	
		A felsőbányai m. kir. bányahivatalhoz		A nagybányai m. kir. veresvizi bányaművezetőséghez		A nagybányai m. kir. kereszt-hegyi bányaművezetőséghez		A m. kir. fervezelyi kohóhivatalhoz		A m. kir. óradnál bányá- és kohóhivatalhoz		A nagybányai m. kir. bányagazgatósági iroda keze-lőségéhez			
		drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség	drb súly mért	meny- nyiség
I. Villágító anyag.															
1	Repceolaj	q	860	q	170	q	70	—	—	q	45	—	—	q	645
2	Petroleum	"	20	"	20	—	—	—	—	"	20	—	—	"	60
II. Kenő anyag.															
3	Gépolaj (Lubricatings)	q	130	—	—	q	12	—	—	—	—	—	—	q	142
4	Valvolin gépolaj	"	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	20
5	Olvasztott faggyu	"	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	10
6	Parafin zsír	"	38	—	—	—	—	—	—	q	4	—	—	"	42
III. Tüzelő anyag.															
7	Nyers petroleum gépüzemhez	—	—	q	1800	—	—	—	—	—	—	—	—	q	1800
IV. Zsíradék anyag.															
8	Levegőn szárított tábla szalonna	q	6	—	—	—	—	q	16	—	—	—	—	q	22
V. Fonottáru anyag.															
9	Pamutfonal 4 számú mécsabél	"	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	q	12
VI. Szövöttáru anyag.															
10	Ponyvavászon finom, kenderből 64 cm. széles	m.	2200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	m.	2200
11	Ponyvavászon durva, kenderből 58 cm. széles	"	1600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	1600
VII. Kenderáru anyag.															
12	Kenderkóc	—	—	q	20	—	—	—	—	—	—	—	—	q	20
VIII. Szegáru anyag.															
13	Sodronyszeg 80 mm. hosszú 38 sz.	drb.	500000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	drb	500000
14	" 100 " 46 "	"	60000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	60000
15	" 120 " 50 "	"	100000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	100000
16	Sodronyszindelyszeg 55 mm. hosszú 22 számú	"	600000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	600000
IX. Fémáru anyag.															
17	Kőfuró acél 20 mm vastag	q	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	q	180
18	Higany	kgr.	150	kgr.	800	kgr.	100	—	—	—	—	—	—	kgr.	1650
X. Öntöttvasáru anyag.															
19	Ócska aprózott vas, egy darab 5 kgr.-nál súlyosabb nem lehet	—	—	—	—	—	—	q	1500	—	—	—	—	q	1500
XI. Bognáráru anyag.															
20	Mázagberbence	—	—	—	—	—	—	drb	2600	—	—	—	—	drb	2600
XII. Kémledei anyag.															
21	Borkő szellőztetett és átrostált	kgr.	280	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	kgr.	280
22	Borax darabos	—	340	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	340
23	Salétrom őrlött	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	100
XIII. Papírneműek.															
24	Ministeri papiros	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	iv	2000	iv	2000
25	Kisirodai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	39600	"	39600
26	Nagyirodai "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	3400	"	3400
27	Fogalmazó "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	27600	"	27600
28	Nagymedián "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	3400	"	3400
29	Kismedián "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	1700	"	1700
Vonalozott papiros.															
30	Kisirodai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	400	"	400
31	Kockára vonalozott nagymedián	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	250	"	250
32	Csomagoló papiros erős	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	7100	"	7100
33	" közönséges	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	4600	"	4600
34	Itatós " vörös	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	800	"	800
35	" fehér	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	450	"	450
Borítékok.															
36	Szürke nagy.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	drb	4000	drb	4000
37	" kisebb	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	11200	"	11200
38	Fehér "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	"	1000	"	1000

Az ajánlatok egy koronás bélyeggel látandók el és kívül „Ajánlat szertári anyagok, illetve papirszállításra“ felirással és az ajánlattevő nevével és lakásának jelzésével ellátott, pecséttel lezárt borítékban a felsőbányai m. kir. bányahivatalnál 1910. évi szeptember hó 14-én délután 5 óráig bezárólag benyújtandók.

Az ajánlatok felbontása, vagyis a versenytárgyalás alantirt m. kir. bányahivatalnál f. évi szeptember hó 15-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Bánatpénzül az ajánlott anyag, illetve papír összértékének 5%-a teendő le. A bánatpénz — hivatkozással ezen hirdetmény számára — a felsőbányai m. kir. bányahivatal pénztáránál teendő le; az ajánlathoz magát a bánatpénzt csatolni nem szabad.

A szállítási és szerződési feltételek az alantirt m. kir. bányahivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők, kívánatra meg is küldetnek.

Felsőbányán, 1910. július hó 6-án.

M. kir. bányahivatal.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

1910. évi 1680. szám.

Versenytárgyalási hirdetés.

A selmecebányai m. kir. bányahivatal 500 q, a hodrusbányai m. kir. bányahivatal 170 q és a körmöcbányai m. kir. bányahivatal 250 q, összesen 920 q 1910/11. évi zabszükségletét versenytárgyalás után kívánja beszerezni.

A szállításra vállalkozni szándékozók felhivatnak, hogy ajánlataikat közvetlenül vagy posta útján a m. kir. bányahivatalhoz Selmecebányán f. évi szeptember hó 10-én délután 5 óráig nyujtsák be annál inkább, mert a későbbben beérkezett ajánlatok tárgyalatni nem fognak.

Az ajánlatok ivenként szabályszerűen átirt 1 koronás bélyeggel láttandók el, a borítékon „Ajánlat zabszállításra“ felirással pecséttel lezárt sértetlen borítékban nyujtandók be s az ajánlathoz 1 kgr. zabmustra is csatolandó.

Az ajánlatban kijelentendő, hogy a szállításra felajánlott tiszta zab hektoliterenkint legalább 44—48 kgr. sulyu, az egység és összár pedig métermázsára vonatkoztatva számokkal és betűkkel kiirandó, megjegyvezvén, hogy az egység és összár közötti eltérés esetén irányadó lesz az összár.

Ajánlattevők kötelesek a szállításra felajánlott zab értékének 5%-át bánatpénz fejében a selmecebányai m. kir. bányakerületi főpénztárnál, esetleg más hazai állampénztárnál (adóhivatalnál) készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokba, — hivatkozással ezen hirdetmény számára, — letenni és a letétről szóló igazolványt, vagy közjegyzőileg hitelesített másolatát, esetleg a postai feladó vevényt az ajánlathoz csatolni. **A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad.**

Az ajánlatban, a bánatpénz letételére hivatkozva kijelentendő, hogy ajánlattevő a kiirási miveletet ismeri és annak összes határozmányait magára kötelezőknek elfogadja.

Ezen hirdetéshez tartozó részletes szállítási feltételek, nemkülönben a szabályszerűen összeállított ajánlati minta a kir. bányahivatal hivatalos helyiségében és hivatalos időben bármikor megkaphatók, esetleg kívánatra posta útján is megküldhetők.

A benyujtott ajánlatok folyó évi szeptember hó 12-én délelőtt 9 órakor a kiiró kir. bányahivatalnál az e célból kijelölt bizottság által fognak felbontatni, hol az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Az ajánlattevők ajánlataikkal azoknak felbontásától számított 30 napig maradnak kötelezettségben, a hivatal pedig fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között, tekintet nélkül a megajánlott árakra, szabadon választhasson, esetleg valamennyit el is vethesse.

Selmecebánya, 1910. évi augusztus hó 13-án.

M. kir. bányahivatal.